

Rättsinformation – för vem?

Inlägg den 22 november 2005

Jag heter Patrik ben Salem och arbetar på Mannheimer Swartling Advokatbyrå. Jag arbetar idag som IT-chef på byrån, men har tidigare arbetat på byråns avdelning för Knowledge Management med att utveckla byråns interna kunskapssystem. Som Peter Danowsky nämnde i sitt föredrag betraktas Knowledge Management som någonting mer omfattande än enbart informationshantering, därav namnet.

Den frågeställning som jag främst kommer att behandla i detta inlägg är huruvida den juridiska yrkesrollen förändras och i vilken riktning? En följdfråga är om en sådan inriktning bör stödjas?

För att kunna svara på dessa frågor behöver man ta ett steg tillbaka och se på hur samhället förändras i stort. Jag har valt att lyfta fram några områden som kan vara av betydelse.

Det har skett en internationalisering. Svenska företag agerar i större utsträckning i utlandet. På motsvarande sätt agerar utländska aktörer i större utsträckning i Sverige. Förklaringarna till detta är många. Den tekniska utvecklingen med Internet, e-post, elektronisk betalning och över huvud taget ökat standardisering har medfört större möjligheter att agera över landsgränser. Tidigare har transaktionskostnaderna i många fall utgjort ett hinder för detta. Svenska företags möjligheter att verka i andra EU-länder och vice versa är också en bidragande orsak. En annan bidragande orsak är att det blivit både enklare och billigare att resa.

Internationaliseringen och den tekniska utvecklingen har i sin tur lett till att samhället blivit mer komplext. Det räcker inte längre med att enbart ta ställning till förhållanden i Sverige utan även utländska förhållanden måste beaktas. Utländska konkurrenter måste bevakas, redovisningen kompliceras av utländska bolag i ägarstrukturen osv. I kölvattnet av den tekniska utvecklingen har även mängden information ökat. Problemet idag är inte att hitta information utan att sälla bland den information som man finner.

Komplexiteten har lett till en ökad specialisering inom i princip alla områden. Ett tekniker som tidigare sysslade med allt som hade med datorer är idag ofta specialiserad på en viss del av den tekniska infrastrukturen, exempelvis nätverk.

Trenden är således

- Ökad internationalisering
- Teknisk utveckling
- Ökad informationsmängd
- Ökad komplexitet
- Specialisering

Vilken betydelse har detta för den juridiska yrkesrollen?

Som Dag Brodin och Nicklas Lundblad tidigare nämnt finns det flera olika aktörer, exempelvis affärsjurister, privatpersoner, domare och kommersiella leverantörer av juridisk information. Det finns således inte en enhetlig yrkesroll. Eftersom jag kommer från en advokatbyrå har jag valt att fokusera på affärsjurister, men slutsatserna gäller i stor utsträckning även andra aktörer.

Om man inledningsvis ser till den materiella juridiken kan konstateras att kraven ökat. En bidragande orsak är att rättsinformationens tillgänglighet via såväl offentliga som den privata

sektorn har ökat avsevärt. Detta i samband med den ökade specialiseringen i allmänhet har medfört att bolagsjurister och andra köpare av juridiska tjänster idag har större kunskaper om rättsområden som de köper tjänster inom. Internationalisering, ökad specialisering och EU-rättens inträde är andra bidragande orsakerna. Det är inte möjligt att hålla sig uppdaterad inom alla rättsområden

För att möta de ökade kraven har därför affärsjuristen blivit mer specialiserad på motsvarande sätt som många andra yrkesgrupper. Igår allmänpraktiserande advokat, idag outsourcingexpert.

Kompetenskravet avseende den materiella juridiken har alltså ökat. Paradoxalt nog kan tyckas ha även kraven på andra kompetenser även ökat. Vid sidan av den rent juridiska kompetensen förväntas affärsjurister även kunna tillföra kunskap om själva affären. Detta kräver ofta djupgående branschkunskaper, exempelvis vilken royaltynivå som är rimlig i ett visst sammanhang. Internationaliseringen medför högre krav på språkkunskaper. För att kunna förstå motparter vid internationella förhandlingar krävs även kunskaper om andra kulturer och rättsordningar.

Utvecklingen är således att affärsjurister blir mer specialiserade inom ett visst område inom juridiken, samtidigt som den juridiska rådgivningen omfattar mer än enbart tolkning av rättsregler. För att möta detta har vi på Mannheimer utvecklat våra kunskapssystem och utbildningar i denna riktning. Som privat aktör blir gränsdragningsfrågan mellan rättsinformation och annan information och kunskap av naturliga skäl inte lika nödvändig. Det viktigaste är att det stödjer verksamheten.

Situationen ser ut på motsvarande sätt för många andra jurister. Bolagsjurister förväntas exempelvis i större utsträckning förstå företagets affärs mål och använda juridiken som ett verktyg för att uppnå målen. Detta kan exempelvis ske genom att vissa delar av verksamheten outsourcas eller att företag köps upp och integreras i verksamheten. Hur detta skall genomföras kräver kunskaper utöver själva juridiken.

Slutsatsen är att den juridiska yrkesrollen har ändrats. Ska denna ändring även stödjas vid utvecklingen av rättsinformation? För mig är det självklara svaret på frågan Ja! Vad som är mindre självklart är på vilket sätt. En tanke är att begreppet rättsinformation ges en mer omfattande innebörd och därmed ett större ansvar för den offentliga sektorn att tillhandahålla information om hur reglerna skall användas i olika sammanhang. Var det denna mening som du ville ta bort? Min bedömning är dock att detta är mindre lämpligt. Från den offentliga sidan är det svårt - om inte omöjligt - att tillgodose samtliga behov av hur informationen skall tillämpas i olika sammanhang. Dessutom är det risken är att det inte motsvarar behoven. En annan tanke är att behoven tillgodoses genom de privata aktörerna. Den offentliga sektorn kan stödja detta genom att tillhandahålla informationen på ett sådant sätt att transaktionskostnaden för privata aktörer minskar. Nicklas Lundblad har i sitt föredrag exemplifierat detta med att API-er (Application Programming Interface) kan tillhandahållas. Andra metoder är XML (Extended Markup Language) och SOA (Service Oriented Architecture). På så sätt kan de privata aktörerna fokusera på att tillföra mervärde i form av innehåll, exempelvis kommentarer och funktioner, exempelvis prenumerationer istället för att konvertera digitalt material från ett format till ett annat.

Patrik ben Salem